

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/352/2021
Identifikačné číslo spisu: 6112206679
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:6112206679.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Z. G., bývajúceho v U., D. XXXX/X, zastúpeného JUDr. Jurajom Kusom, advokátom so sídlom v Michalovciach, Nám. Osloboditeľov 10, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Štúrova 2, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 14C/63/2012, o dovolaní žalovanej a žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 12Co/47/2019 z 24. júna 2021, takto

rozhodol:

Dovolanie žalovanej a žalobcu o d m i e t a .

Žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí druhým rozsudkom zo 6. novembra 2018 č. k. 14C/63/2012-553 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 20.250,- eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.), vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II.) a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok III.).

1.1. Súd prvej inštancie konštatoval, že odvolací súd rozsudkom z 28. júna 2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie z 19. apríla 2016 vo výroku o uložení povinnosti žalovanej nahradiť žalobcovi skutočnú škodu v sume 1.015,34 eur s príslušenstvom a tiež v časti výroku, ktorým žalobu v časti uplatňovaného úroku z omeškania vo zvyšku zamietol. Výrok, ktorým uložil žalovanej povinnosť nahradiť žalobcovi nemajetkovú ujmu v sume 20.250,- eur a časť výroku, ktorým žalobu žalobcu o náhradu nemajetkovej ujmy vo zvyšku zamietol, odvolací súd zrušil a v tomto rozsahu vec vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

1.2. Prvoinštančný súd poukázal na to, že po vrátení veci bolo potrebné rozhodnúť ešte o tom, či žalobcovi patrí náhrada nemajetkovej ujmy, prípadne v akej výške. Uviedol, že skutkové okolnosti neboli sporné. Konštatoval, že ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) v znení účinnom od 1.1.2013 nemožno v tomto spore použiť, pretože žalobca síce bol trestne stíhaný, osobnej slobody však

pozbavený nebol. Aplikujúc kritéria určené v ustanovení § 17 ods. 2 a ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom do 1.1.2013 dospel súd prvej inštancie k záveru, že šesť a pól roka trvajúce trestné stíhanie nepochybne muselo negatívne zasiahnuť do života žalobcu i života jeho rodiny. Medializácia jeho prípadu narušila jeho dobré meno, povesť, dôstojnosť, česť i vážnosť v očiach verejnosti. Podľa súdu prvej inštancie sa dostal do spoločenskej izolácie a narušenie jeho rodinného života vyvrcholilo rozvodom manželstva. Vykonaním dokazovaním mal za preukázané, že žalobca počas trestného stíhania stratil dobrú povesť ako profesionál ako aj súkromná osoba, keďže ho spolupracovníci a okolie považovali za páchatel'a trestnej činnosti. Súd prvej inštancie ďalej zistil, že pred trestným stíhaním bol žalobca v spoločnosti obľúbený, žil pokojným rodinným životom a v profesii colníka bol hodnotený kladne s predpokladom ďalšieho kariérneho rastu. Šesť a pol roka trvajúce trestné stíhanie a podozrenie z páchania závažnej trestnej činnosti žalobcu významne poškodilo v súkromnom, pracovnom i verejnom živote. Preto mal podľa súdu prvej inštancie žalobca právo na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy, keďže neopodstatneným trestným stíhaním spôsobenú ujmu nemožno považovať za dostatočne nahraditeľnú inými satisfakčnými prostriedkami.

1.3. Pri stanovení výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal súd prvej inštancie z toho, že po prijatí zákona č. 514/2003 Z. z. zákonodarca dospel k záveru, že je vhodné bližšie určiť kritéria a limity peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy a preto § 17 zákona č. 514/2003 Z. z. novelizoval a doplnil v odseku 4, ktorý síce v aktuálnom účinnom znení pri rozhodovaní tejto veci priamo aplikovať nemohol, ale považoval za nelogické a spravodlivému usporiadaniu veci odporujúce, ak by sa ním neinšpiroval. Súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ nemožno ignorovať kritéria uvedené v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré súdy zohľadňovali i pred kodifikáciou, ignorovanie limitu uvedeného v § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý platí takmer 5 rokov by založilo nežiadúci nerovnovážny stav vo vzťahu k obdobným veciam. Súd prvej inštancie poukázal na to, že v konaní nebolo spochybnené, že žalobca žil do vznesenia obvinenia a začatia trestného stíhania riadnym životom, bol pozitívne hodnotený v osobnom ako aj profesionálnom živote a dlhotrvajúce trestné stíhanie zasiahlo do jeho osobnostných práv a vážne poškodilo jeho osobný, rodinný, spoločenský i profesionálny život. Určenie výšky finančnej náhrady nemajetkovej ujmy závisí od úvahy súdu, pričom je správne, aby súdy v rovnakom časovom období rozhodovali v obdobných veciach obdobne. Preto priznal súd prvej inštancie žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 20.250,- eur zodpovedajúcej hornej hranici nemajetkovej ujmy, ktorú zákon dovoľuje v prípadoch náhrady škody, ktorá vznikla za platnosti a účinnosti § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. a vo zvyšku žalobu v časti náhrady nemajetkovej ujmy zamietol.

1.4. O náhrade trov konania rozhodol prvoinštančný súd podľa § 255 ods. 2 CSP vzhľadom na čiastočný úspech oboch sporových strán.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej a žalobcu rozsudkom sp. zn. 12Co/47/2019 z 24. júna 2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (výrok I) a žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania (výrok II).

2.1. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, mal za to, že je dostatočne podrobné, jasné a zrozumiteľné a logickým spôsobom sa vysporiadava so všetkými relevantnými skutkovými i právnymi otázkami.

2.2. Vo vzťahu k určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy uviedol, že jediným limitom určenia výšky je ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré obmedzuje výšku nemajetkovej ujmy, tak že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy nemôže byť vyššia ako výška náhrady poskytovaná osobám poškodeným násilnými trestnými činmi podľa osobitného predpisu. Uvedená právna úprava limitujúca priznanie náhrady nemajetkovej ujmy je účinná od 1.1.2013. Podľa záverov súdnej praxe právo poškodeného na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy vzniká okamihom vydania nezákonného rozhodnutia, či vzatia do väzby, bez ohľadu na to, že uplatneným nárokom sa stáva až po splnení ďalších podmienok, napr. oslobodením spod žaloby (7Cdo/262/2015, 7Cdo/145/2011). Preto podľa odvolacieho súdu nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy na základe uznesenia zo dňa 20.12.2004 o vznesení obvinenia bolo potrebné posudzovať podľa zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom k uvedenému dátumu (t. j. v znení účinnom do 1.1.2013). Prvoinštančný súd teda nebol viazaný hornou hranicou zakotvenou v ustanovení § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 s účinnosťou od 1.1.2013, čo aj rešpektoval. Súd prvej inštancie vykonal podľa odvolacieho súdu dostatočné dokazovanie a vychádzal z ustanovení § 17 ods. 2 a ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré správne aplikoval na skutkový stav

veci.

2.3. Odvolací súd sa tiež stotožnil so súdom prvej inštancie, že samotné konštatovanie o porušení práv žalobcu nebolo možné považovať za dostatočné vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci a že ujmu žalobcu nemožno odčiniť inak ako poskytnutím náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

2.4. Za vecne správny považoval odvolací súd aj výrok súdu prvej inštancie o trovách konania. Súd prvej inštancie v súlade s ustanovením § 255 ods. 2 CSP zohľadnil pomer úspechu a neúspechu oboch strán sporu a správne určil úspech žalobcu len na cca 20 % žalovanej sumy. Odvolací súd sa nestotožnil s tým, že na plnú náhradu trov konania postačuje mať úspech v základe žalovaného nároku, keďže potom to nijako nemotivuje žalujúcu stranu sporu, aby zrealizovala pohľad na výšku ňou uplatneného nároku. Nakoľko žalobca bol v spore v prevažnej miere neúspešný a žalovaná náhradu trov konania nežiadala súd prvej inštancie správne nepriznal žiadnej zo strán náhradu trov konania.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“), ktoré výslovne vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Dovolateľka zároveň podala návrh na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku v zmysle § 444 ods. 1 CSP.

3.1. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalovaná videla pri riešení otázky prípustnosti resp. neprípustnosti aplikácie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. za stavu, že nezákonné rozhodnutie bolo alebo malo byť vydané v čase pred nadobudnutím účinnosti novej právnej úpravy, t. j. zákona č. 412/2012 Z. z. účinného od 1.1.2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z. z. Žalovaná mala za to, že pri riešení tejto otázky sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu reprezentovanej rozhodnutiami sp. zn. 3Cdo/19/2018, 7Cdo/100/2017, 6Cdo/38/2019. Podľa žalovanej určenie maximálnej hranice náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím v zmysle zákona č. 412/2012 Z. z., tak aby priznaná náhrada nebola vyššia ako náhrada za ujmu, ktorú utrpeli obeť trestných činov, je pokračovaním v už nastolenom trende legislatívnych úprav pod vplyvom rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva. Náhrada nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti, pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy je potrebné vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy. Pokiaľ odvolací súd určil maximálnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy bez uvedenia tých závažných dôvodov, ktoré existovali v prejednávanej veci, nezohľadnil závery dovolacieho súdu vo vyššie uvedených rozhodnutiach a výšku nemajetkovej ujmy určil bez zreteľa na právne predpisy slovenského právneho poriadku upravujúce odškodnenie a bez zreteľa na judikatúru.

3.2. Žalovaná namietala i nesprávne právne posúdenie otázky „výpočtu výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy“. Podľa nej aj keď výška nemateriálnej ujmy je predmetom úvahy súdu, táto úvaha sa musí opierať o preskúmateľné hľadiská (závažnosť vzniknutej ujmy o okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo). Z uvedených rozhodnutí v základnom konaní však podľa žalovanej nebolo zrejmé, akými úvahami sa súdy riadili, keď dospeli k záveru, že morálna satisfakcia v danom prípade nepostačí. Podľa žalovanej ustálená prax jednoznačne hovorí o tom, že priznávanie premrštených súm by mohlo viesť k bezdôvodnému obohacovaniu a zároveň o tom, že súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnať sa s relevantnými argumentmi strany sporu o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných prejednávaných obdobných veciach (4Cdo/171/2005, 6Cdo/7/2012). Na základe uvedeného mala žalovaná za to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie je v rozpore s dobrými mravmi, keďže priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy značne presahuje možné vyplatenie odškodnenia za spôsobenú morálnu škodu.

3.3. Z týchto dôvodov žalovaná navrhla, aby najvyšší súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu a aby vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Proti uvedenému rozsudku (len čo do výroku o náhrade trov prvoinstančného a odvolacieho konania) podal dovolanie aj žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

4.1. Porušenie práva na spravodlivý proces namieta v súvislosti s nedostatkom riadneho odôvodnenia, ktorý sa podľa neho nedostatočne vysporiadal s nepriznaním mu náhrady trov konania. Podľa neho súd prvej inštancie nesprávne aplikoval ustanovenie § 255 a ustanovenie § 256 ods. 1 CSP, s čím sa v rámci odvolania odvolací súd nijako logicky nevysporiadal. Žalobca mal za to, že v prípadoch, ktorých výška plnenia závisí na právnej úvahe súdu, nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň

časť žalobou uplatneného nároku. Žalobca má v takomto prípade právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy, nie zo sumy žalovanej. Súdom mu bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 20.250,- eur. Keďže mal úspech čo do základu a rozhodnutie náhrady nemajetkovej ujmy, záviselo na správnej úvahe súdu, tak mal za to, že ho bolo potrebné považovať za plne úspešného. Odvolací súd mal podľa neho aplikovať ustanovenie § 255 ods. 1 CSP.

4.2. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalobca videl tiež pri riešení otázky „nepriznania náhrady trov konania“, pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu reprezentovanej rozhodnutím 3MCdo/14/2009. Podľa žalobcu ustálená prax dovolacieho súdu poukazuje na to, že aj keď strana mala vo veci úspech len čiastočný, môže jej súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mala neúspech len v pomerne nepatrnej časti, alebo ak rozhodnutie o výške záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu, v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia.

4.3. Z týchto dôvodov žalobca navrhol, aby najvyšší súd zmenil napadnutý rozsudok tak, že mu prizná náhradu trov konania v rozsahu 100 % z výšky priznanej nemajetkovej ujmy 20.250,- eur, alternatívne navrhol, aby najvyšší súd zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

5. K dovolaniu žalobcu sa vyjadrila žalovaná, ktorá rozsudok dovolacieho súdu v žalobcom napadnutej časti považuje za skutkovo a právne správny a plne sa stotožňuje s jeho odôvodnením, preto dovolanie navrhuje zamietnuť ako nedôvodné.

6. Žalobca sa k dovolaniu žalovanej nevyjadril.

7. Najvyšší súd, vychádzajúc z argumentácie žalovanej, nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP; v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (toto sa vydáva iba v prípade vyhovenia návrhu, pozn.).

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie ako strany sporu podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) dovolateľka, na ktorú sa vzťahuje § 429 ods. 2 písm. b/ CSP a dovolateľ, zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech boli dovolaním napadnuté výroky rozhodnutia vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnuté výroky rozsudku odvolacieho súdu a dospel k záveru, že obe dovolania je potrebné odmietnuť.

9. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

11. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

12. Naznačenej mimoriadnej povaha dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

13. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

13.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13.2. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

14. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

15. Žalovaná podala dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, a to pre odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v podstate pri riešení otázky - „určenia primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy za nezákonné rozhodnutie vydané pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 412/2012 Z. z. účinného od 1. januára 2013“, ktorým sa menil zákon č. 514/2003 Z. z. v ustanovení § 17 ods. 4. Z obsahu dovolania vyplýva, že uvedená právna otázka sa týka správnosti posudzovania primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nevyhnutnosti zohľadnenia iných hmotnoprávných predpisov tuzemského právneho poriadku upravujúcich odškodňovanie a judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (bod 3.). V tejto súvislosti polemizovala s právnymi závermi odvolacieho súdu, spochybňovala správnosť jeho rozhodnutia resp. kritizovala prístup odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci, ktoré námietky však významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Žalovaná poukázala na rozhodnutie odvolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/19/2018, 7Cdo/100/2017, 6Cdo/38/2019, 4Cdo/171/2005, 6Cdo/37/2012).

15.1. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxi odvolacieho súdu.

15.2. Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, rozhodovacia prax odvolacieho súdu sa ustálila na tom, že je procesnou povinnosťou dovolateľa v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako podľa jeho názoru mal odvolací súd konkrétnu právnu otázku správne vyriešiť, a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovacia prax odvolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť (R 83/2018).

15.3. Pre právnu otázku v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Aby mala dovolateľom nastolená otázka relevantný význam v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP,

musí byť riešená odvolacím súdom a odvolací súd na jej riešení musel založiť svoje rozhodnutie.

15.4. Samo tvrdenie, že odvolací súd sa riešením určitej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ešte nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP; relevantným je až zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom tvrdenému odklonu skutočne došlo. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu, či je opodstatnená argumentácia dovolateľky o odklone odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

15.5. Dovolateľka videla odklon pri riešení nastolenej otázky od viacerých rozhodnutí dovolacieho súdu. Odklon v posúdení primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy videla dovolateľka v rozhodnutí najvyššieho súdu z 24. júla 2018 sp. zn. 3Cdo/19/2018, z ktorého v podstatnom vyplývalo, že pri úvahách o určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy bolo potrebné prihliadať na iné právne predpisy slovenského právneho poriadku upravujúce odškodnenie, ako aj v kontexte s rozhodnutiami EŠEP a ústavného súdu. V podstate rovnakú právnu otázku riešil najvyšší súd aj v rozhodnutí zo 17. októbra 2018 sp. zn. 7Cdo/100/2017, v ktorom sa stotožnil s právnym názorom vysloveným v citovanom rozhodnutí 3Cdo/19/2018 a považoval ho za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Zhodný právny názor na túto otázku bol zaujatý aj v rozhodnutí zo dňa 24. júna 2020 sp. zn. 6Cdo/38/2019. V súvislosti s uvedenými rozhodnutiami dovolacieho súdu v teraz posudzovanej veci pritom platí, že odvolací súd v zásade rešpektoval vyššie uvedené úvahy (viď nižšie bod 16.).

15.6. V rozhodnutí z 27. apríla 2006 sp. zn. 4Cdo/171/2005 najvyšší súd v podstatnom konštatoval, že i keď je výška zadosťučinenia v peniazoch predmetom úvahy súdu, jeho úvaha sa musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Uplatnenie voľnej úvahy sa tak nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akejkolvek kontrole. Nemožno priznávať neprimerané či dokonca tak premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa, a ktoré by napríklad pri porovnaní „odškodnenia“ zásahu do práva na ochranu osobnosti s „odškodňovaním“ zásahov do iných základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky mohli niektoré ujmy na iných základných právach (napríklad ujmy na zdraví či dokonca živote) bagatelizovať.

15.7. V rozhodnutí z 31. júla 2012 sp. zn. 6Cdo/37/2012 dovolací súd dospel k záveru, že súd je povinný vo svojom rozhodnutí zdôvodniť a vyrovnáť sa s relevantnými argumentmi účastníka o neprimeranosti odškodnenia aj s prihliadnutím na rozsah odškodnenia v iných, obdobných veciach; v tomto rozhodnutí dovolací súd poukázal na nález ústavného súdu zo 6. decembra 2006 sp. zn. III. ÚS 147/06 a tiež na rozsudok EŠEP zo 17. júla 2012 (v prípade Winkler proti Slovenskej republike). Predmetným zrušujúcim rozhodnutím ale nebol vyslovený záväzný právny názor, pretože v ňom došlo k zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu pre jeho nepreskúmateľnosť, a teda je zřejmé, že v uvedenom konaní sa z formálneho pohľadu neriešila otázka primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy.

16. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd právnymi závermi, na ktorých založil rozhodnutie napadnuté dovolaním žalovanou, neodklonil v nastolenej otázke (otázka primeranosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. a judikatúry EŠEP) od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú v danom prípade predstavujú v rozhodnutiach najvyššieho súdu uvedené vyššie. Dovolací súd v tejto súvislosti predovšetkým uvádza, že v zhode (teda nie v rozpore, pozn.) s vyššie uvedenými rozhodnutiami dovolacieho súdu, pri posudzovaní kritérií, podľa ktorých sa určuje výška nemajetkovej ujmy, aj odvolací súd - ale cez prizmu skoršej súdnej judikatúry - v zásade zohľadňoval neskoršiu právnu úpravu § 17 ods. 3 a 4 zákona č. 514/2003 Z. z., a to aj napriek tomu, že posudzovaný nárok sa týkal skoršieho obdobia (pozri bod 33 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia, osobitne poslednú vetu). V rámci svojich úvah poukázal tiež na dovolacie rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/15/2003 alebo 4Cdo/81/2011. Odvolací súd v tejto súvislosti explicitne uviedol, že zákonné ustanovenie § 17 ods. 3 a 4 zákona č. 514/2003 Z. z. priamo neaplikoval (bod 32 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia). K hornej hranici stropu pre daný prejednávany prípad dospel cez skoršiu judikatúru, i keď ňou nebol zákonne obmedzený, na rozdiel od znenia § 17 ods. 4 citovaného zákona účinného od 1.1.2013, z čoho je možné vyvodiť, že v danom prípade neexistovali dôvody pre priznanie náhrady, ktorá prekračuje stanovený limit, pretože ich nezistil.

17. Senát 7C najvyššieho súdu sa identicky postavil i k obdobnej skoršej veci vedenej pod sp. zn. 7Cdo/263/2020, o ktorej veci rozhodol uznesením zo dňa 31. marca 2022.

18. Vzhľadom na to, že sa odvolací súd pri riešení žalovanou nastolenej otázky neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalovanej z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

19. Žalovaný podal dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ktorým napádal rozhodnutie nižších súdov o náhrade trov konania.

20. Ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcemu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o materii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej.

21. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvoinštančného súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvoinštančné uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí; spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené.

22. Podľa § 357 písm. m/ CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej ním riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí (I. ÚS 275/2018, in č. 74/2018 Zbierky náleзов a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky).

23. Takýmto rozhodnutím je aj rozhodnutie o náhrade trov konania ako výroková súčasť rozhodnutia vo veci samej.

24. Žalovaný vyvodzoval prípustnosť podaného dovolania na základe písm. f/ spomínaného § 420 CSP, v zmysle ktorého písmena tohto zákonného ustanovenia je dovolanie prípustné ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom vytykal odvolaciemu súdu nedostatočné odôvodnenie napadnutého výroku o náhradovej povinnosti.

25. Dovolací súd v súvislosti s námietkou nepreskúmateľnosti napadnutého výroku si je vedomý, že podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej novej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho

argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

26. Podľa dovolacieho súdu odôvodnenie dovolaním napadnutého výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania ale nedáva podklad pre tvrdenie dovolateľa, že nespĺňa požiadavku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Napadnuté rozhodnutie obsahuje dostatočne primerané vysvetlenie dôvodov, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, pričom treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť uznesenia odvolacieho súdu s potvrdzovaným uznesením vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu.

27. Z odôvodnenia napadnutého výroku rozhodnutia odvolacieho súdu je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností vychádzal, akými úvahami sa riadil a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí výstižne a zrozumiteľne vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami žalobcu, na základe ktorých namietal nesprávnosť právneho posúdenia veci tým, že nesprávne aplikoval § 255 ods. 2 CSP pri vyhodnocovaní nároku žalobcu na náhradu trov konania. Odvolací súd na kľúčovú námietku žalobcu z odvolania, spočívajúcu v namietaní, že v prípadoch, ktorých výška plnenia závisí na právnej úvahe súdu, nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku a preto má v takomto prípade právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy, nie zo sumy žalovanej, odpovedal dostatočným vysvetlením, zrozumiteľne a jasne, konkrétne v bode 36. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (tu pozri bod 2.4.). Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP.

28. V reakcii na dovolacie argumenty žalobcu dovolací súd upriamuje pozornosť dovolateľa, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Žalobca preto neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky dovolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05).

29. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmatečnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (napr. I. ÚS 188/06), čo je v podstate prípad dovolateľa, keďže dovolanie žalobcu v rozhodnom kopíruje jeho odvolaciu argumentáciu založenú na namietaní nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods.1 písm. h/ CSP).

30. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalobca neopodstatnene namieta, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom mu znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Prípustnosť jeho dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

31. Žalobca vyvodzoval prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

31.1. Podľa § 421 ods. 2 CSP (ale) dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak

odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP.

31.2. Podľa § 357 písm. m/ CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania.

31.3. Z citovaných ustanovení vyplýva, že prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu o trovách konania, ktorú žalobca vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je vylúčená ustanovením § 421 ods. 2 CSP (obdobne viď bod 27. uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 8. februára 2017 sp. zn. I. ÚS 56/2017).

32. Dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

33. Najvyšší súd odmietol dovolanie žalobcu a žalovanej podľa § 447 písm. c/ CSP (dovolanie žalobcu), a vo zvyšku podľa § 447 písm. f/ CSP (dovolanie žalovanej).

34. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

35. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.